

Tiltak og mål

Mangfold, utstillinger,
publikum og ressurser

Formidlingsplan

2021-2025

BYMUSEET.

Innhold

Del 1: Generell del

Innledning	4
Verdier	5
Overordnet formidlingsstrategi	6
1. Hvorfor	7
2. Hvor	8
3. Hva	10
4. Hvem	11
5. Hvordan	12

Del 2: Tiltaksplan 2021-2025

Introduksjon	2
Måloppnåelse (KPI)	3
2021 Byen	4
2022 De og vi	6
2023 Kunnskap	8
2024 Demokrati	10
2025 Vann	12
Avtaler og samarbeid	15

Del 1: Formidlingsplan

Generell del

Innledning

Formidlingsplanen gir en oversikt over Bymuseet i Bergens overordnede mål og strategier for formidling, samt større satsinger de neste fire årene. Første del av planen tar for seg de overordnede spørsmålene, mens del to går inn på konkrete tiltak for hvert år. Planen skal evalueres hvert år og det vil bli gjort justeringer i tråd med endrete rammevilkår og fremdrift. Covid-19-pandemien vil få konsekvenser for museet gjennom hele planperioden.

Formidlingsarbeidet retter seg etter ICOM sitt etiske regelverk, FNs bærekraftsmål, gjeldende kulturmelding, og de føringer som gis i nasjonal og regional museumspolitikk.

Den nye Museumsmeldingen *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*. Meld. St. 23 (2020-2021) peker på fem nye hovedmål for museene: solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helhetlig samlingsutvikling, trygg ivaretagelse og aktiv samhandling. De nye målene vil bli førerende for formidlingsarbeidet, og stortingsmeldingens vekt på mangfold og inkludering vil stå særlig sterkt.

Arbeidet med formidlingsplanen har vært grundig og omfattende med arbeidsgrupper, fellesmøter og innspillsrunder. Prosessen har vært ledet av formidlingsavdelingen med innspill fra øvrige fagavdelinger og ledergruppen. Formidlingsplanen skal brukes som et mål, et middel og en indikator på museets virksomhet. Den skal vurderes av våre tilskuddsgivere, men først og fremst være et nyttig verktøy og rettesnor for formidlingsarbeidet i hele museet. De strategiske valgene skal søke å påvirke «det vi gjør» og sette en retning. Formidlingen i Bymuseet skal støtte opp under museets overordnede strategi om å sette byens historie i et regional, nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Gjennom kunnskap, kvalitet, inkludering og utvikling setter vi publikum i fokus og sørger for gode museumsopplevelser og grunnlag for dialog og refleksjon.

Formidlingsplanen ble styregodkjent 22. juni 2021.

Marianne L. Nielsen
Direktør // CEO

Kari Skarprud Pettersen
Utstillings- og formidlingsleder

Verdier

Formidling i Bymuseet

.....

Troverdig, synlig, inkluderende
og bærekraftig

Overordnet formidlingsstrategi

- Bymuseet er en formidlingsorganisasjon:
*Museets arbeid skal ha høy kvalitet og preges av god intern samhandling.
Alle virksomhetsområder skal ha fokus på publikum, formidling, bærekraft og potensiale for egeninntjening* (Bymuseets strategi 2021-2023).
- Etterrettelig formidling basert på forskning og kunnskap
- Være synlig og tydelig: man skal kjenne igjen Bymuseet i alt vi gjør
- Relevant formidling med vekt på mangfold og inkludering
- Være en åpen og aktiv arena som stiller spørsmål og legger til rette for diskusjon, refleksjon og dialog
- Tenke praksis og temaer for hele museet som en helhet
- Hovedvekt på Bergen og omland, våre historiske bygg og samlinger
- Et årlig tema som ramme for formidlingen
- Spesielt fokus på FNs bærekraftsmål:
4: God utdanning, 11: Bærekraftige byer og samfunn og 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
- Tilpassing til «post-korona» publikum

Levende museum / Gamle Bergen
Foto: Bymuseet i Bergen

Fremme forståelse og interesse for historien, for fortidens levde liv og for sammenhengen mellom fortid, nåtid og fremtid.

Gjøre historiske gjenstander og anlegg, kilder og kunnskap om materiell og immateriell kulturarv tilgjengelig og relevant for et bredt publikum.

Skape aktive møteplasser og ha tilbud til mennesker i alle livets faser.

Være en viktig aktør i samfunnsdebatten, og bidra til demokratisk medborgerskap og inkludering.

1. Hvorfor

2. Hvor

Prioriteringer

Vurdere bruken av de enkelte anlegg, områder og arenaer, og fordelingen av ressurser mellom disse.

Fokus på samfunnsansvar og bærekraft.

Formidlingsstedene våre er svært ulike, hver og en unik. Dette ønsker vi å videreutvikle og bevare. Samtidig skal vi fremstå som ett Bymuseum med en gjenkjennbar profil.

Bymuseet i Bergen er et kulturhistorisk og arkeologisk museum med ansvar for drift av ni museer i Bergen kommune. Bymuseet i Bergen ble etablert i 2005, da museet som et resultat av museumsreformen overtok driften av mange av byens museer. I 2007 ble også Hordamuseet en del av Bymuseet og i 2019 fikk Bymuseet ansvaret for den fremtidige formidlingen i den gamle hovedbrannstasjonen.

Kulturhistoriske anlegg

Lepramuseet
Damsgård Hovedgård
Gamle Bergen Museum
Hordamuseet: friluftsmuseet
Alvøen Hovedbygning

Museumsbygg

Bryggens Museum
Båthallen: Hordamuseet
Hovedbygg: Hordamuseet

Andre formidlingsarenaer

Skolemuseet
Håkonshallen (*Statsbygg*)
Rosenkrantzårnet (*Statsbygg*)

Brannhistorisk museum

Byen

By- og teatervandringar,
og annen formidling i byen

Gamle Bergen Museum

Bergen på 1800-tallet / friluftsmuseum

Levende museum, arrangementer, omvisninger, undervisningstilbud og utleie. Åpent i sommersesongen og noen arrangementer og grupper utenom sesong. Målgrupper: barnefamilier, lokalbefolkning og tilreisende.

Håkonshallen

Kongebolig og festsal

Åpent museum, undervisningstilbud, omvisninger og orienteringer samt utleie, arrangementer, konserter, representasjon og offisielle sammenhenger. Åpent hele året, men stengt ved arrangementer. Alle målgrupper.

Rosenkrantzårnet

Renessansemonumentet

Åpent museum, undervisningstilbud, omvisninger og arrangementer. Åpent i sommersesong pluss helger gjennom året og arrangementer. Alle målgrupper.

Bryggens Museum

Middelalderfunn fra Bergen og Vestlandet

Åpent museum, undervisningstilbud, omvisninger, foredrag, arrangementer og utleie. Åpent hele året. Alle målgrupper.

Lepramuseet St. Jørgens hospital

Vitenskap og menneskeverd

Omvisninger, undervisningstilbud, konserter og åpent museum (covid-19). Åpent i sommersesong. Målgrupper: lokale og tilreisende, forskingsmiljø og utdanning.

Skolemuseet

Den gamle Latinskolen

Omvisninger, undervisningstilbud og ulike arrangementer. Begrensede åpningstider, må avklares i planperioden. Målgrupper: lokale og tilreisende, skoler og fagmiljø.

Damsgård Hovedgård

Rokokkohuset med hage

Omvisninger, arrangementer og åpent museum (covid-19). Åpent i sommersesong. Målgrupper: lokale og tilreisende, potensiale for mer skolebesøk.

Alvøen Hovedbygning

Papirfabrikkens direktørbolig

Omvisninger og utleie. Videre bruk og formidling må avklares i planperioden. Se på mulighet for flere arrangementer og utleie.

Hordamuseet

Fiskerbonden / friluftsmuseum

Undervisningstilbud, omvisninger, kurs, aktiviteter og arrangementer. Åpent ved arrangementer og for skoler/grupper. Hovedmålgrupper: skoler og lokalbefolkning. Potensiale for nye konsepter rettet mot turister/tilreisende. Åpningstider samt formidling av Stølsavdelingen på Fanafjellet må avklares i planperioden.

«Byen»

Byvandring og teatervandring

Lokalt og tilreisende publikum.

Publikumsbygg Gamle Bergen

Tentativ oppstart for bygging i planperioden. Publikumsinntak, tilbud til skoler og grupper, utstillinger og arrangementer. Målgrupper: barnefamilier, skoler og barnehager, lokale og tilreisende publikum. Mulighet for helårsdrift.

Brannhistorisk museum

Planer for et nytt museum – den gamle brannstasjonen. Tentativ åpning i løpet av planperioden. Opplevelsessenter for barnefamilier, skoler og barnehager, lokale og tilreisende. Tiltent helårsdrift.

3. Hva

Prioriteringer

Byens historie og museets bygninger og samlinger, med et særlig fokus på mangfold, immateriell kulturarv og den handlingsbårne kunnskapen knyttet til de kulturhistoriske anleggene.

Bymuseets formidlingsansvar spenner bredt. Fra middelalderkongens staselige festsal til enkle pasientværelser på St. Jørgens hospital, fra Hordamuseets bondestuer til rokokkoslottet på Damsgård, og fra stemplingsuret i Alvøen til landets eldste skolebygning inne ved Domkirken.

I Bymuseet forvalter og formidler vi formidable kulturminner. Det er også vi som formidler det store materialet etter de arkeologiske utgravningene på Bryggen, og ikke minst er det vi som formidler samlingen av bergenske byhus på Gamle Bergen.

Slik vil vår formidling inneholde en bred palett av historiske og aktuelle temaer. Vi forteller om de store hendelsene, om store slag og konflikter, men også om generasjoners hverdagsstrev, om livsbetingelsene som endrer seg gjennom historien, om kampen for føden, om kjærlighet og om oppofrelse og om kunnskaper og forhåpninger.

Middelalder og
middelalderarkeologi

Medisinhistorie
og sosialhistorie

Skolehistorie

Bygningsvern,
arkitektur og
byggeskikk

Konge og kirkemakt

Bykultur

Fiskerbonden

Strilehistorie

Brannhistorie

Historiske hager
og parkanlegg

Lyststeder

Ungrom / Bryggens Museum
Foto: Bymuseet i Bergen

4. Hvem

Grunnskoler
og barnehager

Videregående skoler

Universitet og
høyskoler

Barn og familier

Eiere av gamle hus

Enkeltbesøk lokalt
og tilreisende

Digitalt besøk

Grupper

Bedrifter

Seniortilbud

Organisasjoner

Tilrettelagte tilbud

Prioriteringer

Historieinteressert lokalbefolkning og inkludering av nye publikumsgrupper.

Bymuseet skal tilby noe til alle. Ikke alt skal nødvendigvis være for alle, men det skal være «noe» for alle. I arbeidet med formidling er det slik viktig å bli mer bevisst på målgrupper og det vi kaller segmentering, både når vi lager utstillinger og formidlingstilbud. Museet har et trofast og interessert kjernepublikum som museet ønsker å ivareta på en god måte, samtidig som vi vil nå ut til såkalte «ikke-brukere». I tillegg til det ordinære museumsbesøket vil vi også å jobbe mer med digitale tilbud og digitalt publikum.

Tilbud til skoler og barnehager er et viktig samfunnsansvar og denne aldersgruppen er alltid en prioritert målgruppe. Skolene er også spesielt viktig i et mangfoldsperspektiv, ved at vi når alle barn i en aldersgruppe.

Levende Museum / Gamle Bergen
Foto: Bymuseet i Bergen

5. Hvordan

Prioriteringer

Vekt på deltakelse, medarbeiderskap, mangfold og inkludering. Tydelig og engasjerende formidling gjennom årstemaer.

Vi skal skape entusiasme og begeistring for historien, og vi ønsker at våre museer skal være møteplasser og arenaer for inkludering og medborgerskap. For både å gi gode tilbud til et allerede interessert publikum og å nå nye grupper, må vi skaffe oss innsikt og kunnskap gjennom markedsundersøkelser og målgruppearbeid.

Arbeid med medarbeiderskap, samhandling og god bedriftskultur er viktig for måloppnåelse. Vi vet at like mye som stedene og gjenstandene, består et museum av de menneskene som jobber der.

Hvert år gis et overordnet tema som blir førende for all formidling i museet. Til grunn for disse igjen ligger målet om å fremme mangfold og inkludering gjennom forskings- og kunnskapsbasert formidling. I praksis vil dette anta ulike former: presentasjoner, levende museum og teatervandring, handlingsbåren kunnskap og aktivitetsbasert formidling, samt omvisninger, foredrag og tekster.

Mangfold

Inkludering

Utstillinger

Kunnskapsproduksjon

Publikum

Formidlingsaktivitet

Bærekraft

Organisasjon

Ressurser

Hvordan: Mangfold og inkludering

«For alle» publikum

Relevante og varierte temaer og utstillinger
Brukermedvirkning og ressursgrupper
Tilpassede formidlingsformer
Samarbeid med organisasjoner
Oversettelser og tekst
Markedsføring og publikumsutvikling

Internt i museet

Innsamling, og temaer i basisutstillinger
Rekruttering av nye medarbeider
Arbeidspraksis og arbeidstrening

Universell utforming

Fysiske tilpasninger og skriftlig informasjon
Formidlingsformer i museet og på digitale flater

Hvordan: Utstillinger og kunnskapsproduksjon

Utstillinger

Basisutstillinger og temporære utstillinger
Vandreutstillinger, samarbeid og tverrfaglige prosjekt med eksterne
Forskningsbaserte utstillinger

Kunnskapsproduksjon

Foredrag og vandringer
Seminarer og konferanser
Kataloger, bøker og artikler
Tekst til nett

Visjon

Opplev fortiden.
Forstå nåtiden.
For en bedre fremtid.

Hvordan: Publikum og formidlingsaktiviteter

Undervisning

Omvisninger og besøk på egenhånd
Verksteder og aktiviteter
Undervisningsmateriell til for- og etterarbeid

Digitalt

Strømming av fysiske tilbud
SoMe-innhold
Digitale opplevelser
Digitale utstillinger
Installasjoner i utstilling/byrom

Publikum

Enkeltbesøk og gruppebesøk
Omvisninger og introduksjoner
Teatervandringer
Byhistoriske vandringer
Levende museum
Foredrag og kurs
Seminarer
Arrangementer

Hvordan: Ressurser og organisasjon

Struktur og støttefunksjoner

Organisasjonskart og stillingsinstrukser
Bookingsystem og kasseløsning

Kompetanse

Rekruttering og endringsprosesser
Prosjektledelse og faglig fordyping
Videreutdanning og kompetanseheving

Medarbeiderskap

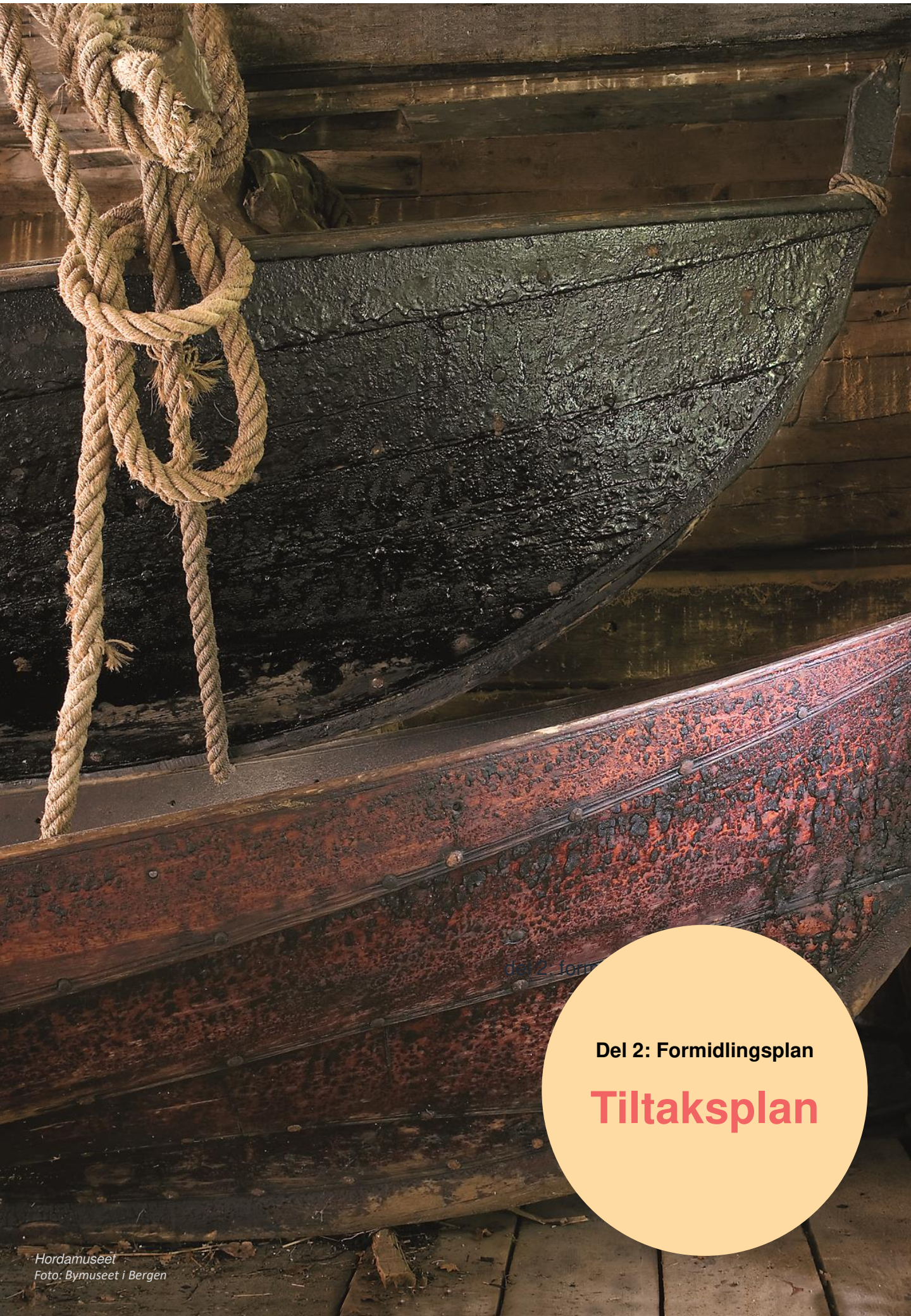
Bedriftskultur og sosialt

Økonomi

Personalressurser i avdeling og museet
Tildelinger og prosjektsøknader
Ressursutnyttelse og evaluering

Under jorden / Bryggens museum
Foto: Bymuseet i Bergen

del 2, form

Del 2: Formidlingsplan

Tiltaksplan

A photograph showing the backs of two young women with long hair walking away on a modern museum walkway with glass railings. The woman on the right is wearing a patterned sweater and has her arm around the other woman's shoulder. The walkway is brightly lit, and the background shows museum exhibits.

Introduksjon

Tiltaksplan for perioden 2021-2025 vil ta for seg utstillinger, formidlingsaktivitet og satsingsområder for hvert år. Innledningsvis i denne delen ser vi på suksesskriterier (KPI) for hele perioden. Det aller viktigste suksesskriteriet som handler om kvalitet er vanskelig å måle, men de målbare kriteriene gir en indikator på at man har levert kvalitet. Til slutt kommer en oversikt over inngåtte avtaler, tentative utstillingsprosjekter og faste løpende avtaler.

Planen skal evalueres årlig og det vil med stor sannsynlighet skje endringer underveis knyttet til både samarbeidsprosjekter, utstillinger og formidlingsaktivitet. Detaljer for formidlingsarbeid i de ulike avdelingene vil bli prioritert i de årlige virksomhetsplanene, og i interne arbeidsverktøy og planer. For større prosjekter vil det i tillegg utarbeides egne prosjektplaner.

Formidlingsarbeidet har utgangspunkt i årstemaer. Mål om å være en dagsaktuell aktør bindes i årstemaene sammen med museets egenart som historisk institusjon: fortidige hendelser og livsformer kobles til nåtidens utfordringer. Temaene vil være utgangspunkt for arbeidet i hele museet og vi vil ha årlige fellessamlinger der vi jobber med fremtidige årstemaer. Temaene skal slik virke styrende for vår virksomhet på tvers av avdelingene.

Årstemaene skal gi tydelige prioriteringer, og de skal gi oss tid og rom til å utforske og formidle temaer i større bredde og dybde. Til grunn for dette ligger også en tanke om at fokus og prioritering ikke virker begrensende, men tvert imot skaper kreativitet og kvalitet. Tydelig fokus og et tydelig budskap skaper entusiasme og legger til rette for tydelig kommunikasjon overfor vårt publikum. Gjennom å prioritere skal vi også bli bedre i stand til å nå nye grupper.

Måloppnåelse (KPI) 2021-2025

Publikum og formidling

- Fysisk besøk: Så raskt som mulig å komme tilbake til tidligere nivåer (før Covid-19)
- Skolebesøk: Være en attraktiv arena for skoler i hele regionen og få flere «nye» skoler skal benytte museene som læringsarenaer
- Utvikle verktøy for tilbakemeldinger
- Økt oppmerksomhet og flere medieoppslag
- God service i alle ledd
- Faste rutiner for publikumsbehandling
- Øke nettbesøk med 40% innen 2025
- SoMe 4-5 større produksjoner og 40-50 mindre presentasjoner per år
- 1-2 større digitale formidlingsinstallasjoner
- Strømming av de fleste foredrag innen 2025
- Formidlingsinnhold på DigitaltMuseum
- Foredrag, kurs og debatter: 40-50 per år
- Teatervandring: antall produksjoner 2-4 pr år
- Omvisninger: daglig i sesong, der det er mulig
- Vandring: daglig i sesong, der det er mulig
- Byvandring: antall ulike vandring 6-8 pr år
- Seminar/konferanser: 1-2 per år
- Et felles skoleprogram for hele Bymuseet
- Implementere nye lærerplaner
- Økt omsetning i butikkene

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- 1-2 større utstillinger per år
- 2-3 mindre utstillinger per år
- 1-2 større internasjonale forskningsbaserte prosjekter i løpet av planperioden
- Plan for oppgraderinger av basisutstillinger
- Tilsyn og vedlikeholdsplan for basisutstillinger
- Årlig deltagelse som foredragsholder og annet på nasjonale seminar og konferanser
- 2-3 populærvitenskapelig tekster årlig
- 2-3 fagfelleverderte artikler innen 2025
- Et årlig internseminar knyttet til forskning

Mangfold og inkludering

- Tilbud til grupper med særskilte behov
- Tilrettelagte omvisninger prioriteres
- Fokus på bærekraft, likestilling og mangfold i utstillinger og formidlingsaktivitet
- Skaffe tallgrunnlag og statistikk knyttet til publikumsbakgrunn/diversitet
- Være arena for frivillige organisasjoner og ulike typer av foreninger og lag
- Økning av førstegangsbesøk
- Ny utstillingstekster oversettes til engelsk
- Utdrag av nye utstillingstekster og kort informasjon oversettes til 5-10 ulike språk som snakkes i Bergen
- 1-2 personer i arbeidstrening per år

Ressurser og organisasjon

- Fokus på bedriftskultur og medarbeiderskap
- Bookingsystem og ressursplanlegger
- Portsystemer
- 1-2 får akkreditering som konservator NMF
- Kompetanseheving – digital formidling, prosjektledelse og kontorstøtteprogram
- Plan for tilkallingshjelp og rekruttering
- Øke tilskudd av eksterne prosjektmidler
- Best mulig utnyttelse av ressurser
- Samordnede stillingsinstrukser og titler

Hordamuseet
Foto: Bymuseet i Bergen

2021

Byen

**Endring og
begeistring**

I 2021 tar vi for oss Bergen i fortid og i nåtid. Det skal handle om endring og identitet, om entusiasme, stolthet og sårbarhet. Du vil møte Bergen og menneskene i byen, vanlige bergensere, erkebergensere, nye bergensere og noen som bare avla byen en kort visitt. Mange er forevige gjennom Hans Jørgen Bruns linse. Er det mulig å fange et menneske i et bilde, slik Hans Jørgen Brun har forsøkt gjennom femti år å virke i Bergen?

Foto: Hans Jørgen Brun

Opplev historiene

300 meter Bergen

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- Bryggens Museum (20. mai-31. okt.): *Mennesker: portretter gjennom 50 år, Hans Jørgen Brun*
- Rosenkrantzårnet (4. mai-28. okt.) Utforskning av Norges flagg (Antipodes Café)
- Mindre oppgradering basisutstillinger
- Lepramuseet: Dokumentasjon og innholdsproduksjon til 3D-modell
- Arbeid med «årbok/publikasjon» for Bymuseet 2022
- Hauge i Bergen - Historisk seminar om Hans Nielsen Hauge

Ressurser og organisasjon

- Fokus på medarbeiderskap i "korona-tiden"
- Avgrensning av ansvarsområder
- Oppstart arbeid med stillingsinstrukser/titler
- Rekruttering nye eksterne/timelønnede
- Plan for frivillighet
- Jobbe videre med bedre løsninger for kasse/billett- og bestillingssystem
- Implementere prosjektverktøy

Mangfold og inkludering

- Bruk av «nye» temaer slik som sport og teatervandring for å nå «ikke-brukere»
- Skoleformidling
- Oversettelser av publikumstekster til språk som snakkes i Bergen
- Videreføring av tilrettelagte tilbud
- Plan for utdeling av gratisbilletter/årskort og samarbeid med ulike organisasjoner
- Kartlegge behov for universell utforming
- Videre arbeid med digital formidling i Rosenkrantzårnet

Publikum og formidlingsaktivitet

- Vurdere åpningstider/tilbud i lys av korona
- Spesielt fokus på lokalt publikum
- Program med vekt på Bergen, identitet og kulturelt mangfold
- Vurdering av program og arrangementer de kommende årene
- Implementere nye lærerplaner og tilpasse formidlingen
- Videreutvikle teatervandring og byhistoriske temavandring
- Tettere samarbeid og struktur for digitalt innhold knyttet til formidling
- Damsgård (sommer): Videreutvikle «Månedens festbord»
- Utredning og oppstart av formidling av samling- og bygningsvern
- Gjennomgang av Lepramuseet med tanke på samling og formidling
- Oppstart «Mulighetsstudie» Bakerovnen Gamle Bergen
- Oppgradering, Hordamuseet, publikumfasiliteter i friluftsområdet

Teatervandring
Foto: Bymuseet i Bergen

2022

De og vi

Identitet og
mangfold

**«Bergenserne er for det meste
utlendinger, vesentlig hollendere,
folk som har slått seg ned der for
å drive handel»**

Bernt Anker, 1799

Det har blitt hevdet at det tar fire generasjoner å bli bergenser. Andre har påpekt at det kunne gå betydelig raskere: den som ankom byen med fjordabåten måtte regne med å bli hånet som stril av de som var ankommet med foregående anløp. Uansett; Bergen var en by for mennesker fra fjern og nær. Noen ble rike, andre gikk under.

Men er Bergen fortsatt en slik åpen by? I 2022 vil våre «vi» og våre «andre» tematiseres på forskjellig vis i Bymuseet. Ballens grammatikk er universell sies det, og kanskje er det på Stadion den assimilerende byen kommer tydeligst til syne i vår tid? På skolemuseet er det nok et større «vi» - nasjonen, det europeiske - som tematiseres når vi dette året henter frem skoleplansjenes fremstillinger av det eksotiske og fremmede.

Å tematisere byens identitet må også handle om å hente frem de delene av dette «vi'et» som ofte har vært lite synlig i museene. Slik som demens, som dette året blir et tema på Lepramuseet. Bymuseets systematiske arbeid med å komme bakenfor den mannlige overvekten i de historiske kildene skal også bli stadig tydeligere. I 2022, som i hele perioden, vil vi løfte frem kjente og ukjente kvinner i vår formidling, i foredrag, i levende museumsformidling og i utstillinger.

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- Bryggens Museum (11. februar -21. aug. 2022 pause og 2. omgang 18. november – april 2023): *Byen & Laget* - Bergen og sportsklubben Brann
- Damsgård (sommer): *Fruene på Damsgård, hvem var de?*
- Bryggens Museum (8. sept.-6. nov.): *Bergen Assembly - Mopedisten*
- Skolemuseet (høst): Skoleplansjer *De og vi*
- *Med minner i horisonten*. Demensutstilling i samarbeid med Betanien sykehjem
- Oppgradering basisutstillinger
- Oppstart arbeid med revidert grunnbok og metodikk: Levende museum
- Tekst til utgivelse/årbok, Bymuseet
- Utstillingskatalog: *Under jorden*
- Informasjonsfolder: *Under jorden*
- Plan for forskning og kunnskapsproduksjon

Ressurser og organisasjon

- Korona: hvordan jobbe nå?
- Plan for internopplæring/videreutdanning
- Lage plan for overføring av kompetanse
- Kurs knyttet til tekstproduksjon
- Kurs kontorstøtteprogram
- Plan for akkreditering som konservator MF
- Oppfølging av kasse/billett- og bestillingssystem
- Kartlegge verktøy for å måle resultater (publikumstilfredshet)
- Årshjul for søknadsmuligheter for formidling
- Søke midler til større prosjekter
- Stillingsinstrukser/titler

Mangfold og inkludering

- Løfte frem kvinnene i Bymuseet/byens historie
- Fokus på demens og utenforskap
- Opprette ressursgruppe(r) for mangfold
- Info foldere på ulike språk
- Markering av skeivt kulturår
- Videreutvikle tilbud knyttet til norskopplæring
- Trekke frem bygningsvern og samling for å nå nye publikumsgrupper (kurs, formidling osv.)
- Universell utforming: fokus på fysiske hindringer
- Samarbeid med interesseorganisasjoner for funksjonshemmede
- Søke prosjektmidler for fysiske endringer av museumsarenaer

Publikum og formidlingsaktivitet

- Program med vekt på mangfold og identitet
- Lage læringsmaterieill til skolene
- Teatervandring: Videreføre/evaluere
- Fokus på bærekraft knyttet til formidling av samling- og bygningsvern
- Prosjekt om opplevelse av rom: Paviljongen (Gamle Bergen)
- Holbergsalong på Skolemuseet: Kunnskap og dialog og debatt i Holbergs ånd
- Mulighetsstudie: Formidling Alvøen
- Arbeid med plan for Hordamuseet
- Bakerovnen Gamle Bergen: Oppstart prosjekt - bruk og tilrettelegging
- Videre arbeid med mulighetsstudie: Sjøområdet Gamle Bergen
- Plan for/veien videre: Herregårder, hager og parkanlegg

2023

Kunnskap

Ny viten,
ny verden

**«Lærdom og Boglige Konster have i
Bergen ikke været synderlig dyrkede»**

Ludvig Holberg, 1736

Dommen fra byens store sønn plaget byens selvbylde i generasjoner. Men i dag er dette glemt. Handelsbyen der «Bryst og Hoved er et Regnebret» (Welhaven), er for lengst blitt en fremtredende kunnskaps- og forskingsby.

Intet symboliserer dette sterkere enn øyeblikket i 1873, da legen Gerhard Armauer Hansen så noe overraskende nytt i mikroskopet sitt. Oppdagelsen av leprabasillen er antagelig den største hendelsen i bergensforskingens historie. Og den hører naturlig nok hjemme hos oss! Vi markerer 150 årsjubileet for dette med et år viet forskning og kunnskapsproduksjon.

Etter vår forskningsbaserte utstilling om pionerer innen norsk og amerikansk landskapsfotografi, vil selve oppdagelsen av leprabasillen vil bli markert med en større utstilling. Hvem var Armauer Hansen? Hvem var hans pasienter? Hvorfor skjedde dette gjennombruddet akkurat da det gjorde?

Om Holbergs dom over hjembyens åndsliv var hard, fikk han selv en utmerket skolegang i byens latinskole. Denne ble senere et sentrum for byens opplysningsbevegelse, kimen til det som skulle bli byens universitet. Latinskolen, med utstillinger og arrangementer som tematiserer byens kunnskapshistorie blir en viktig arena for oss dette året.

Lepramuseet
Foto: Bymuseet i Bergen

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- Bryggens Museum (står til april 2023):
Byen & Laget
- Bryggens Museum (mai-sept. 2023)
Fra Vest mot Nord
Norske og amerikanske landskapsfoto
- Lepramuseet (sommer):
Jubileumsutstilling: *Armauer Hansen, hvem var han?* Ulike perspektiv på vitenskapsmannen
- Bryggens Museum (høst/vinter):
Jubileumsutstilling: *Armauer Hansen.*
- Damsgård hovedgård (sommer):
Lyststeder/gårder i Bergens omegn
- Skolemuseet (høst):
Skoleplansjer: *Kropp og helse*
- Bryggens Museum (høst):
Basisutstilling, del 2. tentativt
- Internseminar: *300meter* Bergen
- Utgivelse/årbok, Bymuseet

Ressurser og organisasjon

- Plan for internopplæring og kompetanseutvikling
- Forsking på egen praksis/kollegaveiledning
- Kurs knyttet til tekstproduksjon
- Gjennomgang av nettverk og samarbeid
- Lage/skaffe verktøy for å måle resultatet av formidlingstiltak
- Oppdatering og kunnskapsproduksjon

Mangfold og inkludering

- Fokus på helse, stigma, utenforskap og etikk
- Skape møteplasser for refleksjon og dialog
- Økt tilgjengelighet på ulike måter, gjennom å styrke det digitale tilbudet
- Tilpassinger og tilbud til døve og hørselshemmede

Publikum og formidlingsaktivitet

- Program knyttet til vitenskapsformidling og kildekritikk
- Vekt på mat og mattradisjoner i arrangementer og formidlingstilbud
- Læringsmaterieell til skolene med fokus på kritisk tenking og etisk bevissthet
- Teater som skoleformidling: Hansen-utstilling og Latinskolen/Skolemuseet
- Herregårdsnettverk og hageformidling

Under jorden / Bryggens Museum
Foto: Bymuseet i Bergen

2024

Demokrati

Rett og
makt i Bergen

**«Bergensarar burde ikkje ha
noe med lov og rettferd å gjera»**

Andreas Hompland, 1981

Bergen var en gang kongenes by. Og knapt noen gjorde seg bedre i rollen enn Magnus Lagabøte. I 2024 markerer vi at det er 750 år siden Landsloven ble innført. Dette er en stor hendelse i vårt lands historie, og det er en stor hendelse for oss som forvalter og formidler kongsgården i Bergen. Med Landsloven fikk vi for første gang et felles nasjonalt lovverk. Landet ble bundet sammen, man anerkjente konturene av en stat.

Retten gir struktur til livene våre, gir oss form som rettslig definerte personer. Hva dette vil si har tatt mange vendinger siden 1274. I 2024 skal vi tematisere rett og makt, hvordan dette har utviklet seg. Vi skal særlig fokusere på medborgerskapet, både hvordan det er blitt rettslig innrammet, og hvordan det er blitt videre kultivert og formet til den moderne tids nasjonale medborgerskap.

Retten, Landslovens 750-års jubileum vil bli markert ved en større utstilling på Bryggens Museum, som også er del av det nasjonale jubileet for Landsloven. Landsloven vil også formidles i bygningene der det hele foregikk: Håkonshallen, første gang brukt ved Magnus Lagabøtes bryllup i 1261, og Rosenkrantzårnet, hvis eldste del ble bygget av Magnus rett før Landsloven var ferdigstilt.

Medborgerdannelsen vil tematiseres videre i den påfølgende utstillingen på Bryggens Museum, *Hva lærte du på skolen i dag?* Her henter frem vi den store skolemuseumssamlingen og tematiserer nasjonens minste felles multiplum, hva vi kunne bli enige om, skolens læreinnehold i perioden fra det sene 1800-tallet og frem til i dag.

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- Bryggens Museum (høst/vinter): Jubileumsutstilling: Armauer Hansen.
- Håkonshallen/Rosenkrantzårnet: Presentasjon/installasjon knyttet til Landsloven
- Bryggens Museum (mai-okt.): Landslovjubileet - Magnus Lagabøte Retts- og byhistorie. Samarbeid med Middelalderklyngen
- Bryggens Museum (høst/vår 2025): *Hva lærte du på skolen i dag?* Utstilling med utgangspunkt i skolesamlingen
- Internseminar: *300 meter Bergen*

Ressurser og organisasjon

- Medarbeiderskap og bedriftskultur
- Evaluering av kompetanse og kompetansekrav
- Oppstart av arbeid med medformidlingsplan for perioden 2026-2030
- Jobbe med å etablere tettere samarbeid eksternt med særlig vekt på middelaldermiljøet lokalt og nasjonalt

Mangfold og inkludering

- Gjennom utstillinger og program knyttet til lovverk og rettspraksis sette søkelys på utsatte grupper i samfunnet
- Skape møteplasser for dialog og debatt
- Tilbud knyttet til norskopplæring med vekt på demokrati og medborgerskap
- Dele ut årskort og lage tilrettelagte tilbud

Publikum og formidlingsaktivitet

- Program med vekt på demokrati og medborgerskap
- Større markeringer og program i forbindelse med Landslovjubileet
- Undervisningstilbud knyttet til Landslovjubileet
- Økt aktivitet/fokus på middelalderarenaene, med særlig vekt på Bergenhus
- Mulighetsstudie: Møllen, Gamle Bergen

Gamle Bergen
Foto: Bymuseet i Bergen

2025

Vann + Bergen

Fra folkehelse
til identitet

«Vi mennesker, sa han en dag, – består i all hovedsak av vann, og vi tilbringer de ni første månedene av vårt liv i vann. Det å bli født blir derfor ikke den samme sjokkopplevelsen for oss bergensere som for mange andre.»

Stig Holmås (Regn 2008)

At vannet er jordens mest utbredte kjemiske forbindelse blir spesielt tydelig i Bergen, byen der selv bunaden er prydet med paraplyer. «Regner det icke anden Stæd, da vist udi Bergen», fastslo Edvard Edvardsen i 1684. Knappt hundre år senere publiserte den lett sjokkerte innflytteren Fredrik Christian Holberg Arentz sine *Observationer over Regnens Mængde i Bergen*. Dermed åpnet han byens moderne vitenskapshistorie med dens senere paradegren: meteorologien.

Men vannet forklarer Bergen også på mer grunnleggende vis. Vannet var veien, og det var i Bergen man møttes for å laste, losse og forhandle. Det ble veid og målt, smakt, prutet og sladret. Og for det meste handlet det altså om fisken, havets egen ressurs. Alt dette mens regnet plasket ned. Fra fjellsidene rant bekkene, med drikkevann, vaskevann, vann til møllehjulene, til garvernes kar, til brannbøttene til samovarene. Allmenningenes vannposter var viktige møtesteder, men vannet var ikke alltid like godt eller like sunt. Det beste vannet kom fra Bispebrønnen, det var noe alle visste.

I vår tid er mye av dette borte. Vågen er blitt smalere, bekkene er lagt i rør, og byen lever for lengst av annet enn fiskehandel. Men vannet er fortsatt en like grunnleggende livsbetingelse. Regnvannet har vi fortsatt nok av, faktisk litt mer enn før. Men vi har også lagt oss til vaner som gjør at vi bruker masse vann fra andre steder i verden, steder der vannet er en langt knappere ressurs.

I 2025 skal vannet stå i sentrum for bymuseets virksomhet. Vi skal hente frem vannet i historien og vannet for oss. Hva vil det si å ha et bærekraftig forhold til vannet i vår tid?

Utstillinger og kunnskapsproduksjon

- Bryggens Museum (høst/vår 2025):
Hva lærte du på skolen i dag?
Utstilling med utgangspunkt i skolesamlingen
- Bryggens Museum (april-oktober):
Vann + Bergen
2025 er viet vann som tema ved alle våre arenaer, gjennom utstillinger og formidlingsprogram vil vi se på vann i et bredt perspektiv fra folkehelse til identitet
- Internseminar: *300 meter Bergen - Vann*
- Utgivelse/årbok, Bymuseet - tema vann

Ressurser og organisasjon

- Arbeid med formidlingsplan for perioden 2026-2030
- Sette av tid til tekstproduksjon
- Kurs kontorstøtteprogram
- Søke midler til større prosjekter
- Evaluere verktøy for å måle resultatet av formidlingstiltak

Mangfold og inkludering

- Fokus på vann som et tema som har allmenn appell og potensiale til å nå nye publikumsgrupper
- Temaer knyttet til utdanning, folkehelse og demokratisk medborgerskap.
- Tilpassinger og tilbud til blinde og svaksynte

Publikum og formidlingsaktivitet

- Program med vekt på vann: Foredrag, omvisninger, levende museum og teatervandring
- Lage læringsmateriell til skolene knyttet til vann, før og nå.
- Fokus på folkehelse, livsmestring, respekt for naturen og miljøbevissthet i skoletilbudene
- Utvidet formidling knyttet til møllen og sjøområdet ved Gamle Bergen
- Aktualisere Båthallen med utgangspunkt i sjøbruk og fiske

Levende museum / Gamle Bergen
Foto: Bymuseet i Bergen

UNDER JORDEN

BELOW GROUND

Mid
Me

Samarbeid / avtaler 2022-2025

- Sportsklubben Brann / Byen og Laget 2022. Gjenstander/materiale til utstilling og personalresurser knyttet til formidlingsprogram
- Bergen Assembly Internasjonal samtidskunst triennale. Inngått avtale om bruk av Kultursal ved Bryggens Museum 8. sept.-6. nov 2022.
- *Fra Vest mot Nord*. Billedsamlingen ved Universitetsbiblioteket i Bergen og Schmucker Art Gallery ved Gettysburg College of Art. Vandreutstilling som Bymuseet har vært med å produsere. Viser vår og sommer 2023, etter turné i USA.
- Kystpilgrimsleia: Regionalt pilegrimssenter Bergen. Regionalt pilegrimssenter Bergen er et av fire regionale pilegrimssentre langs Kystpilgrimsleia. Prøvedrift av sentret er lagt til Bymuseet i Bergen.
- Universitetsmuseet (UIB): Fast avtale om formidling av Universitetsmuseet i Bergens middelalderarkeologiske samling gjennom faste og midlertidige utstillinger, Bryggens Museum.
- *Landslovjubileet - Magnus Lagabøte*. Samarbeid med Middelalderklyngen. Inngår i nasjonalt jubileum ledet av Nasjonalbiblioteket. Viser vår/høst 2024.
- NIKU: Formidling av middelalderarkeologi generelt og nyere middelalderarkeologi og pågående utgravninger og forskningsprosjekt spesielt, gjennom midlertidige utstillinger i «NIKU-monteret» i resepsjonsområdet, Bryggens Museum. Hovedsakelig samarbeid med NIKU, men også egenproduserte presentasjoner.
- Universitetsbiblioteket i Bergen. Fast avtale om formidling av middelalderdokumenter fra Manuskript- og librarsamlingen, Seksjon for Spesialsamlinger, Universitetsbiblioteket i Bergen. Eget monter i den faste utstillingen Under jorden, Bryggens Museum, der utstillingsobjektet skiftes hver tredje måned.
- Nygård skole, Røde Kors, Flyktningeguiden, Kirkens Bymisjon, NorA, Robin Hood Huset, Aleneforeldreforeningen, HELLO, UIB og andre organisasjoner ved forespørsel. Mangfold og inkludering: bruk av lokaler, tilrettelagte tilbud og spesialavtaler knyttet til billetter/pris.
- Kriminalomsorgen, Region Vest. Kriminalomsorg i frihet og Botesoning. Fast bruk av lokaler i Gamle Bergen. Samarbeid på oppgaver og personell.

**«Fremtiden bygger ikke seg selv,
det er fortiden som bygger fremtiden,
og vi er fremtidens fortid.»**

Tore Renberg (En god tid 2000)

BYMUSEET.